

השבת של רבי נחמן מברסלב

כל מה שמתגדל ומתפאר שם הצדיק יותר מתגדל ומתפאר שם השם יתברך ביותר. (ק"מ ב' סז)

טוב להגיד ולשיר נ נח נחמן מאומן לזכות לכל הישועות

וכן עברו כהנה וכהנה על כמה גדולים שהיו גדולים במעלה, ואחר כך נפלו מאד, רחמנא לצלן, וכל זה נמשך מבחינה הני"ל. ועל כן אמרו רבותינו ז"ל: ואל תאמין בעצמך עד יום מותך, על כן צריכין תמיד לצעק אל ה' ולסלק ולהשליך מאתו כל החכמות שמהם כל הבלבולים, רק לילך באמת ובתמימות, ואז לעולם לא ימוט כי צעקה ותפלות ותחנונות ובקשות מועילים תמיד, יהיה איך שיהיה. (לקוטי הלכות – הלכות שילוח הקן ד' - אות ו')

(ספר ימי מוהר"ני"ת [רבי נתן] – סימן נט)

סיפור

... אחר כך, בליל השייד ליום שלישי הוא רביעי דסכות, הוא יום האחרון של ימי חייו הקדושים [של רבינו ז"ל], ואז עד אחר חצות לילה עמדו לפניו רבי נפתלי ורבי שמעון, כי היינו מחליפין משמרותינו, ובעת ששמענו שיחה הני"ל לא היה אז רבי נפתלי אצלו כי היה ישן אז, ואחר-כך בלילה השני אני והוא עמד אצלו זכרנו לברכה עם רבי שמעון, ואז בלילה חזר ודבר מעניין הנשמות הני"ל, מה שצריך לתקן כאן הרבה הרבה נשמות מאד, ואמר כמה משפטים: יש כאן כמה קדושים היו כאן, וכו'. ענה רבי נפתלי ואמר לו: הלא אמרתם בהתורה ויאמר בעז אל רות הני"ל, שהצדיק הגדול המפלג במעלה מאד יכול לגמור העניין בחייו (עייין שם)!! ענה הוא זכרנו לברכה ואמר: לא אמרתי לכם כי אם איזה בחינה מזה, כי ההכרח לילך ולהסתלק בשביל זה.

ואחר כך, הזכיר עצמו ולקח המפתח של הקמדיע ונתן להם, וצוה עליהם שתקף שיסתלק בעודו יהיה מנח על הארץ, יקחו כל הכתבים שנמצאים שם בהקמדיע וישרפו כלם, והזהירם לקיים דבריו, והם לקחו המפתח ועמדו בבהלה רועדים וזוחלים ומצטערים הרבה כשמעם כל זה, והיו מתלחשים יחד על שהוא כבר מכין עצמו כל-כך להסתלק, ענה ואמר: מה אתם מתלחשים, אתם רשאים לדבר מהסתלקותי בפני כי אין אני מתפחד מזה כלל.

ואחר כך, אמר להם: אפשר אתם מדברים על אודותיכם, מה יש לכם לדאג כשאני הולך לפניכם ומה אלו הנשמות שלא הכירו אותי כללי הם מצפים על תקונים שלי, מכל-שכן אתם. אלו האנשים שמתו מקודם עמהם יש איזה יגיעה וכו' אבל אתם, מה יש לכם לדאג מאחר שאני הולך לפניכם, אין לכם להתיירא כלל. ועוד שמעו ממנו דבורים נוראים כאלה מעניין הנשמות ומעניין הסתלקותו, וכל זה היה בלילה ואני הייתי ישן אז כנזכר לעיל.

אחר כך הקיצוטי כמו שעה אחר חצות לילה, ובאתי ועמדתי גם כן לפניו, ורבי נפתלי ורבי שמעון עודם עומדים לפניו, והוא ישב אז על הכסא הני"ל, כי מן מוצאי שבת הני"ל אחר שישב מעת לעת וחצי רצופים על הכסא כנזכר לעיל, אחר כך היתה דרכו לישוב על הכסא בסרוגין ולפעמים שכב איזה שעות על המטה, ואחר כך צוה להוליכו להושיבו על הכסא לישוב שם איזה שעות, ואחר כך חזר וצוה להוליכו אל המטה, ואחר כך חזר על כסאו וכו', וכן היה מתנהג בכל אלו הימים מן מוצאי שבת עד הסוף. ובעת שאני שמעתי ממנו שיחה הני"ל מעניין המעשה וכו' [של הבעל-שם-טוב שהיה חייב להסתלק כדי לתקן רבבות נפשות], היה בהיותו טוב שוכב על מטתו, ובלילה שהם שמעו שיחה הני"ל, היה יושב על כסאו, וכשהקיצוטי ובאתי לפניו, היה עדיין יושב על כסאו. ורבי נפתלי ורבי שמעון עמדו לפניו עדיין.

וספר לי רבי נפתלי בלחישא קצת מאשר נעשה באותו העת ושכבר מסר להם המפתח וצוה לשרוף הכתבים וכו', ועמדתי מרעיד ומשתומם, אך אף על פי כן נתחזקתי ואמרתי בלבי שכך דרכו שהוא מכין עצמו להסתלק, אבל אף על פי כן לא יעשה השם יתברך זאת, ובוודאי יחיה כי לא היינו יכולים להעלות על דעתנו שהשם יתברך יקח מהעולם אור האורות וכו' כזה, אחרי שעדיין לא זכו להנות מאורו הנפלא והנורא אשר כלם צריכים אליו לקבל ממנו וכו'. ובעוונותינו הרבים, על ידי מחשבות אלו, אבדנו מה שאבדנו. כי אם היינו מאמינים לו בפשיטות

שבת וארא ולא שמעו אל משה

מקצר רוח ומעבודה קשה ... (ו, טז)

צריכין להכיר חסרונו, ואף על פי כן יבטח בה' ובצדיקי האמת, כי ה' יתברך יעזר לו בחסדו הגדול. וכן מבאר בילקוט ראובני, על פסוק (שמות ו'): "ולא שמעו אל משה מקצ' רוח" וכו' כלומר, משום דחזו דלא הוי בהון עובדין דכשרין וטבין וכו' [מפני שראו שלא היה בהם מעשים כשרים וטובים וכו'], עיין שם. וכן מבאר עוד במקום אחר, היינו שעיקר פגם האמונה שלהם היה מחמת עונה פסולה שהוא בחינת מ'חין דקטנות, ועל כן באו לפגם גדול כל כך שלא שמעו אל משה. (לקוטי הלכות - הלכות תפילין ו' - אות ל"יא בסוף)

ויחזק לב פרעה ... (ו, יז)

כל מה שעבר על ישראל ביציאת מצרים וקבלת התורה ואחר כך, וכל המלחמות לכבוש ארץ ישראל, וכל מה שעבר עלינו אחר-כך, הכל כאשר לכל עובר על כל אדם שרוצה לזכות לחיי עולם, שבהכרח שיעבר' עליו כמה מיני מלחמות בלי שיעור, ובכל עת שרוצה להתעורר ולהתחזק בעבודת ה', מתגברים בכל פעם יותר, ובפרט בהתחילה. כמו שהיה ביציאת מצרים, שתקף כשבא משה אל פרעה להוציא את ישראל, התגרה בהם ביותר,

ואמר: תכבד העבודה וכו', כי הסטרא אחרא כשרואה שבא צדיק איתי - בחינת משה - ורוצה להוציא איש הישראלי מגלות נפשו, הוא מתגרה ומתגבר עליו יותר ויותר ומכביד עליו על העולם הזה והתאוות והפרנסה, עד שקשה עליו לזוז ממקומו לשוב לה' יתברך.

אבל דרך ישראל עם קדוש שהם תופסין אמנות אבותיהם בידיהם ובכל פעם הם צועקים אל ה', ועל ידי זה הם מכניעין בכל פעם פרעה וחילותיו שהם הסטרא אחרא וכתותיהם, אבל אף על פי שמכניעים הם חוזרין ומתגברין בכל פעם, וכן פעם

אחר פעם כמה פעמים כמו פרעה, שבכל עת שבא עליו

איזה מכה נכנע קצת, אבל אחר כך חזר והתגבר, כמו שכתוב: ויחזק לב פרעה ויכבד את לבו וכו', ואפילו אחר שהביא ה' יתברך עליו כל העשר מכות והכרח להוציא את ישראל ממצרים, חזר וקיבץ כל חילותיו ורדף אחריהם, וכמו כן ממש עובר על כל אדם בכל זמן, וכל אחד יכול להבין בעצמו כל זה לפי בחינתו וערכו, איך שעוברים עליו כמה עליות וירידות כמה וכמה פעמים, שכל זה נמשך מבחינה הני"ל בחינת גלות מצרים, כי עיקר הגלות הוא גלות הנפש וכל הגליות מ'גנים בשם מצרים, וכל זה נמשך מעניין הנאמר בהשיחות [לקוטי מוהר"ן א' - סימן ע"ב], שיש כמה בחינות ביצר הרע, ומרבוי הכחות והבחינות שיש הביצר הרע, משם נמשך כל זה מה שבכל פעם מתגבר מחדש.

ואפילו לאחר מתן תורה, שכבר פסקה ז'המתן והיה להם חירות ממלאך המוות וכו' וזכו לקדשה נפלאה ונוראה, אף על פי כן התגרה בהם אחר כך עד שהחטיא קצתם בחטא העגל. והדבר פלא מאד: מאין נמשך זאת שאחרי שפסקה ז'המתן וזכו לנבואת פנים בפנים, יפלו אחר-כך כל-כך? אך כל זה נמשך מעניין הני"ל, שיש כמה בחינות ביצר הרע, ואפילו צדיקים גדולים ונוראים יש להם יצר הרע שהוא מלאך הקדוש וכו' וכו', ומשם נמשך כל הסיונות המבארים בתורה שנסו אבותינו את הקדוש-ברוך-הוא, כי אף על פי שזה היצר הרע של הצדיקים הוא בחינת מלאך הקדוש ממש והוא רק בחינת דינים עליונים שלא זכו עדיין להמתיקם וכו', אף על פי כן גם הצדיקים שאינם זוכין להמתיק אלו הדינים ולשבר זה היצר הרע שהוא מלאך הקדוש, יכול אחר-כך להתגרה בהם כל-כך, עד שיפיל אותם מאד, חס ושלום, ויטעה אותם מה' יתברך ויתעה אותם מאד, כמו שטעו אז בעגל, לולי משה שעמד בפרץ והוציאם מזה וכפר בעדם.

לא יכול לזוז הלאה, "יודע כל פעול כי אתה פעלתו..." והיה רועד כולו, וגם כל הבניין רעד, "יודע כל פעול כי אתה פעלתו..." בציון של רבי שמעון, לא היה נכנס עם הנעללים, בחורף בקור, כשהיה קור כזה בלי נעללים, כמו בקודשי קודשים, והיה בוכה, יכולים לחשוב שזה שקר, אי אפשר דבר כזה, איפה יש לגוף כל כך דמעות? אבל אני ראיית שבכל פעם היה יותר חזק הבכי, הדמעות יותר חזק, אדרבה, והיה בחורף קר מאד, והוא במקום שעמד כשהוא גמר הוא הלך מהציון, הוא יצא כמו שפוחתים דלת של תנור, היה יוצא חום מהציון, והציון היה רטוב מהדמעות, היה כמו נחל, כמו שפופכים מים, "רבונו של עולם, איך זוכים לזה? אני רוצה גם כן לבכות, מאיפה לוקחים זה?".

(לקוטי עצות - סבלנות, אות ו')

עצות ותפילות

תסבל ותקבל באהבה כל הרעות והיסורין הבאים עליך, חס ושלום, כי ראוי שתדע שלפי מעשך עדיין הוא [יתברך] מתנהג עמך ברחמים רבים, כי היה מגיע לך יותר ויותר, חס ושלום, לפי מעשך.

... "אשרי הגבר אשר תייסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו. להשקיט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת. כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזב". רבונו של עולם, מלא רחמים, טוב ומטיב לכל, עזרני והושיעני שאזכה לקבל הכל באהבה, ואפילו כשאתה שולח עלי ברחמך לפעמים איזה יסורין הנדמים לרעות, חס ושלום, אזכה לקבל הכל באהבה גדולה באמת, ותפתח את לבי בקדשה גדולה, שאזכה לידע ולהבין באמת, אשר כמוני, כמו שאני הוא, כמו שעשיתי נגדך, כל מה שאתה עושה עמי, הכל רחמים רבים וחסדים גדולים בלי שיעור וערך עד אין סוף ואין תכלית, כי אי אפשר לבאר ולספר לעולם עצם רבוי הרחמנות והחסדים והטובות, אשר עשית עמי ואשר אתה עושה עמי, ואשר אתה עתיד לעשות עמי בכל-עת ורגע. מה אומר מה אדבר, "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי". אך מה אעשה ועוונותי טטטטמו את לבי ועקמו את דעתי ולבבי, עד שאיני זוכה להרגיש אהבתך בלבי, אף גם רוצים להטות את לבבי בכל-עת להרהר אחרי מדותיך הטובות והישרות, חס ושלום.

על כן באתי להפיל תחתי לפניך, שתמלא רחמים עלי. ותשמרני ותצילני מכל מיני עקמימות שבלב, ותחזק את לבבי ודעתי באמונתך הקדושה לידע ולהאמין תמיד, כי צדיק אתה ה' וישר משפטך. ולפי מעשי הרעים הפגומים, אתה מתנהג עמי בחסד גדול וברחמים רבים בלי שיעור. ואתה ברחמך וחסדיך הגדולים, תחוס ותחמל עלי ותשמרני ותצילני מכל מיני רעות וצרות ומכל היסורין שבעולם, כי אתה חנון המרבה סלח. ולפי עצם ורבויו פשעי, אשר כל

היסורין שבעולם אינם מספיקים, חס ושלום, לתקן עוון אחד הקל שבקלים בערך עוונותי, אף-על-פי-כן רחמך יקדמוני, כי אתה יכל למחול ולסלח לי בלי שום יסורים כלל, כמו שכתוב: "כי עמך הסליחה למען תוורא". וכתוב: "כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות. והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו".

על כן פרשתי ידי אליך בעל הרחמים, רחם עלי ושמר נפשי והצילני מכל מיני רעות וצרות ומכל היסורים שבעולם, לא כחטאינו תעשה לנו ולא כעוונותינו תגמול עלינו, ומה שאנו מְכַרְחִים לקבל על פי דרכי רחמך וחסדיך האמתיים, אנה ה', טוב ומטיב, עשה עמנו פלא לחיים, ועזרנו והושיענו שנוכה לקבלם באהבה גמורה באמת, ולא תשלח עלי שום יסורים כי אם בעת אשר תעזרני בקדשתך העליונה שאזכה לקבלם באהבה גמורה באמת ולא אתחיל להרהר אחר כך כלל, ואזכה לשום אשם נפשי. וְאֵל אֵל אֹמֵר "נשאתי ולא אחבל". רחם עלי למענך, ולא אהיה מבטע ביסורים, רק תתן לי כח ודעת לקבלם באהבה באמת, בעת אשר תרצה ברחמך האמתיים לייסרני באהבה, כאשר ייסר איש את בנו. וברחמך הרבים, תקל מעלי היסורים בכל הקלים [הקלות] שבעולם, כי כחי חלש ודל ודעתי פגומה, ואין לי שום כח ודעת לקבל יסורים כלל. כחסדך עשה עמי, "חנני אלקים כחסדך כרב רחמך מחה פשעי. כחסדך חייני ואשמרה עדות פִּיך. ה' אל באפך תוכיחני ואל בחמתך תיסרני". מלא רחמים, עשה רצוני כרצונך, שאזכה לבטל רצוני לגמרי מפני רצונך ולא יהיה לי שום רצון של עצמי כלל, רק כל רצוני יהיה, שיהיה הכל כרצונך באמת מעתה ועד עולם, אמן סלה (לקוטי תפילות אי - מתוך תפילה קכא):

שיסתלק כאשר אמר לנו בפירוש וברמו פעמים אין מספר, בוודאי היינו יכולים לשמע ממנו דברים נוראים עוד אז (כי רצונו היה שיהיה אתערותא דלתתא, שאנחנו נעורר אותו שיאמר לנו איזה דברים אז, אבל אנחנו לא שמנו לב לזה והיינו מצפים רק שישבו לאיתנו ולחשב שיצוה לנו מה לעשות אחרי הסתלקותו לא רצינו לחשב כלל, ועל ידי זה לא הפצרנו אותו על זה כלל, והוא לא אמר מעצמו בלי שום אתערותא דלתתא).

ועמדתי לפניו יחד עם רבי נפתלי ורבי שמעון, והוא ישב על כסאו והסתכל בנו ולא דבר מאומה. אחר-כך, אמרתי לרבי נפתלי בלחישא: לך ושכב לישן כי עדיין לא ישנת כלל. ולא אבה לילך ממנו, מחמת שנפשו היתה מרה לו מאלו הדבורים ששמע ממנו מהסתלקותו, והיה חפץ לעמד לפניו עוד מעצם האהבה והתשוקה להנות מזויו צחצחות קדשת פניו המאירות. אז אחר-כך, באיזה שעה קלה, גברה עליו השינה והלך לישן, וכן רבי שמעון שכב עצמו לישן על הקרקע באותו החדר עצמו שרבנו זכרנו לברכה ישב שם, וכן המשרת ואשתו כלם היו ישנים ולא נשאר לפניו לשמר ולשרתו כי-אם אני לבדי...

(ספר אָפֵי הנחל א' - מכתב פ"ב)

מכתב

ב"ה, כ"ח סיון תשכ"ד.

לכבוד ועימת חיותי, אשר נשאו ה' והעלה לשמי מרום כדי לזכותו לתכלית המעלה הרמה שאין למעלה הימנה, שינשא ויגדיל ויאדיר את שם הצדיק המלך האמת, שיכבוש כל העולם בלי מלחמה כלל, רק על-ידי ים החכמה שמגלה בקולמוס שלו, שעל-ידי זה הוא מגלה ומאיר אלקותו יתברך לעיני כל באי עולם, עד שכל הרחוקים ואמות העולם יבואו ויתגייסו ויקבלו על מלכותו לעבדו שכם אחד. שלום וכל טוב.

אחרי אשר עיניך רואות את מעשי ה' הגדול והנורא אשר עשה עמך גדולות ונוראות לאין שיעור, שזכית לשמע ולהבין ולטעם דברי אמת כאלה הגנוזים וצפונים כל-כך מעיני העולם, חלילה לך מחדל מלהודיע ולפרסם בקולי קולות עד לב השמים אמיתת הצדיק האמת לכל בני ישראל, להלהיב ולחמם לבבם בתבערת אש הקדוש שלו, עד שְׁכֵלם יכירו וידעו נפלאות גבורת כחו ותקפו ותפארתו של הצדיק החכם האמת שהוא עיקר מקור ושושן חיותם ותקוותם וגואלם לדורי דורות לנצח!

דע אחי, כי הצדיק אינו צריך כלל להעולם בשביל עצמו, כי אדרבא ממנו כל ההשפעות וכל העשירות, ועל-כן כל מה שנותנים לו - מקבלין ממנו אלפי אלפים ורבי רבבות יותר בעולם הזה ובעולם הבא. ועל-כן גם כל מי שטורח בגופו לשמשו ולהתקרב אליו גם זה נקרא צדקה, כי הצדיק מתעלה ומתגדל מאד על-ידי התעוררות של ישראל הטורחים להתקרב אליו ונחשב להם צדקה!

האדם כל מה שמזקין צריך שיתווסף עליו דעת גבוה יותר, כי כל מה שמזקין יותר הוא צריך להתקרב לשרשו ותקונו יותר שהוא השגת החכמה הגבוה שעל-ידיה באים להשגת אלקות שהיא שורש הכל. וכל זמן שהאדם בחיים יש עליו מלחמת היצר, כי זה לעמת זה עשה אלקים, וכל מה שצריך לבוא לחכמה יתרה - כמו-כן צריך להתגבר על יצרו.

עיקר שם תלמיד-חכם, הוא מי שמקרב להחכם והצדיק האמת, כי הוא תלמיד של החכם והצדיק האמת. ולהפך, מי שאינו מקרב להחכם והצדיק האמת הוא בכלל עם הארץ, כי אין לו כח לקבל חכמה שהוא השגת אלקות, אפילו אם הוא למדן וחכם, ואפילו אם יש לו מעשים טובים, כי אל התכלית הנצחי שהוא השגת אלקות אי אפשר לבוא כי אם על-ידי הצדיק האמת ותלמידיו ותלמידי תלמידיו וכו'.

אוהבך ועבדך הנאמן, המתפלל תמיד על ישועתך וטובתך בזה ובבא, המעתיק ישראל דב אודסר

(מר' ישראל אודסר, זצ"ל - המשך)

שיחות

... בראש השנה היה ניגונים כאלה, שכל השנה, כל מי שהיה צריך להחיות את עצמו, היה מתחיל לנגן ניגון של ראש השנה. אני עליתי ואכלתי, ואחרי הסעודה ירדתי לרבי שמעון, ורבי ישראל קארדונו עמד לבד אצל רבי שמעון, ברעדה כזו, ביראת שמים כזה ובדביקות כזה, בסגנון כזה, הוא רצה לראות תכף את זה "יודע כל פעול כי אתה פעלתו..." כל העולם לא ידעו, אני ידעתי שהוא נמצא למטה בבית הכנסת, אז הלכתי לשמוע, לראות מה יש שמה, איזה חתונה, אוי, ירדתי אליו, אני באתי...